

17.9.2021

Kansallisen tieliikenteen päästökaupan valmistelu ja arviointi

Asettaminen	<p>Liikenne- ja viestintäministeriö on 9.2.2021 tekemällään päätöksellä asettanut hankkeen, jossa arvioidaan ja valmistellaan kansallisen tieliikenteen päästökaupan toimeenpanoa. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti työryhmän, jonka toimikausi on 3.3.2021–1.12.2021. Työryhmän toimikautta on 21.6.2021 tehdyllä päätöksellä pidennetty 31.12.2021 asti sekä tehty muutoksia työryhmän kokoonpanoon.</p> <p>Tällä asettamispäätöksen muutoksella täydennetään hankkeen tavoitetta ja työryhmän tehtäviä Euroopan komission 14.7.2021 julkaiseman säädösehdotuspaketin (Fit for 55) johdosta. Täydennykset on tummennettu. Muutokset tulevat voimaan heti.</p>
Toimikausi	<p>Työryhmän toimikausi on 3.3.2021–31.12.2021</p>
Tausta	<p>Ilmasto- ja energiapoliittisessa ministerityöryhmässä päätettiin 13.1.2021, että hallitus arvioi ja päättää syksyllä 2021 lisätoimista, joilla liikenteen kasvihuonekaasupäästöt puolitetaan. Samalla päätettiin, että hallitus jatkaa eri toimenpiteiden, mukaan lukien tieliikenteen päästökauppa, valmistelua siltä varalta, että muut kansalliset ja EU-tason ratkaisut eivät riitä päästötavoitteen saavuttamiseen.</p> <p>Tieliikenteen päästökaupan tarkempaa arvioimista ja valmistelua varten on tarpeen asettaa poikkihallinnollinen virkamiestyöryhmä. Ratkaistavia kysymyksiä liittyy useamman ministeriön asiantuntemukseen ja toimivaltaan.</p> <p>Jäsenmaiden sisäistä tieliikenteen päästökauppaa ei tällä hetkellä säätele EU-tasoinen lainsäädäntö. Tieliikenteen päästökauppa ei kuulu EU:n laajuisen päästökaupan (ETS) ja sitä säätelevän päästökauppadirektiivin (2003/87/EY) soveltamisalaan. Tieliikenteen päästökaupasta ei ole olemassa myöskään kansallista lainsäädäntöä.</p> <p>EU-sääntelyn soveltamisesta Suomessa säädetään päästökauppalailla 311/20111 sekä lailla lentoliikenteen päästökaupasta 2010/342. Päästökauppalaain 6 luvussa säädetään päästöoikeuksien huutokaupasta,</p>

joita noudatetaan myös lentoliikenteen päästökaupassa siltä osin, kun päästöoikeudet huutokaupataan.

Päästökauppalain 6 §:n nojalla Suomen päästökauppaviranomainen on Energiavirasto, joka on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virasto. Energiavirasto toteuttaa myös lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokaupat Suomessa ja tulouttaa huutokauppatulot valtiolle.

Energiavirasto järjesti yhteensä 142 kappaletta yleisten (esimerkiksi teollisuuden) päästöoikeuksien huutokauppaa ja 6 lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppaa. Yleisten päästöoikeuksien huutokaupoista kertyi valtiolle tuloja noin 218 miljoonaa euroa ja lentoliikenteen päästökaupoista noin 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Euroopan komissio julkisti 14.7.2021 ehdotuksensa niin sanotuksi Fit for 55 -ilmastopaketti. Komission ehdotukseen sisältyy esitys EU:n laajuisesta tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen polttoaineet käsittävästä päästökaupasta. Esityksen mukaan päästökauppa em. sektoreilla alkaisi vuoden 2026 alussa. Järjestelmä olisi olemassa olevasta EU:n päästökaupasta erillinen järjestelmä.

Tavoitteet

Hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Liikenteen päästövähennystavoitteiden tulee vastata tähän tavoitteeseen. Suomi vähintään puolittaa kotimaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon. Hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu fossiilittoman liikenteen tiekartta, jossa esitetään konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi. Työryhmän työn tavoitteena on arvioida, mitä toimenpiteitä kansallisen tieliikenteen päästökaupan toimeenpano edellyttää, jotta hallitus voi syksyllä 2021 päättää tarvittavista lisätoimista.

Työryhmän työn tavoitteena on lisätä tieliikenteen päästökaupan tietopohjaa ja tukea näin myös komission ehdotuksen kansallista käsittelyä. Rakennusten erillislämmityksen polttoaineiden osalta päästökaupan kokonaisuus tarkennetaan ja arvioidaan työryhmän työn päätyttyä jatkovalmistelussa.

Tehtävät

Työryhmän tehtävänä on tuottaa kattava arviomuistio, jossa arvioidaan ja valmistellaan kansallisen päästökaupan toimeenpanon edellyttämät toimet sekä niiden toteuttamisen aikataulu. **Arviomuistiossa tulee ottaa huomioon Euroopan komission ehdotus ja sen vaikutukset kansalliseen valmisteluun, sekä vaikutukset kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteena ei ole luoda kahta samanaikaisesti toiminnassa olevaa päällekkäistä järjestelmää.**

Arviomuistiossa työryhmän tulee

- 1) koota valmisteltavan asian kannalta relevantit, jo tehdyt selvitykset ja vaikutusten arvioinnit sekä tarpeen mukaan teettää uusia,
- 2) arvioida käytettävissä olevan tiedon perusteella tieliikenteen kansallisen päästökaupan taloudellisia ja muita vaikutuksia,
- 3) selvittää ja ratkaista päästökaupan toimeenpanoon liittyvät taloudelliset, oikeudelliset ja muut kysymykset,

4) selvittää uudistuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset sekä tehdä ehdotukset muista tarvittavista toimenpiteistä, kuten yritysten ja kotitalouksien mahdollisista kompensatiomalleista.

Organisointi

Puheenjohtaja hallitusneuvos Matleena Kurki-Suutarinen / Liikenne- ja viestintäministeriö

Jäsenet:

Erityisasiantuntija Tuuli Ojala / Liikenne- ja viestintäministeriö
Erityisasiantuntija Valtteri Härmälä / Liikenne- ja viestintäministeriö
Suunnittelija Johanna Hiltunen / Liikenne- ja viestintäministeriö
Johtava asiantuntija Outi Ampuja / Liikenne- ja viestintävirasto
Verkostojohtaja Jarno Ilme / Liikenne- ja viestintävirasto
Johtava asiantuntija Johanna Pakkala / Energiavirasto
Teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen / Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Ilari Valjus / Valtiovarainministeriö
Erityisasiantuntija Ville Laasonen / Ympäristöministeriö

Työryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita kuultaviksi ja nimetä pysyviä asiantuntijoita.

Kansliapäällikkö Minna Kivimäki

Osastopäällikkö, ylijohdaja Juhapekka Ristola

Jakelu

Työryhmän jäsenet